



Fältrapporten

NR 3 • JULI 2023

Läget i fält med Hushållningssällskapens växtodlingsrådgivare, hortorådgivare och försöksledare



Fältrapporten

Fältrapporten från Hushållningssällskapet visar läget i fält från norr till söder med regelbundna rapporter, över odlingssäsongen. Rapporten baseras på intervjuer med Hushållningssällskapets växtodlingsrådgivare över hela landet och den ger en inblick i vad som är aktuellt i växtodlingen när det gäller skördeprognoser, sjukdomstryck, insektsangrepp, kväveupptag och mycket annat.

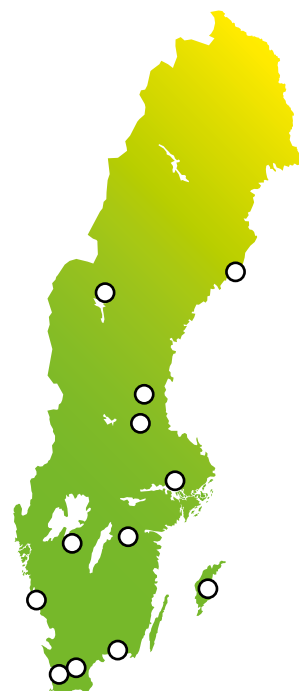
Vill du veta mer? Välkommen att kontakta oss!



I denna fältrapport

- Hur ser det ut i fält just nu?
- Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

Frågorna är besvarade 3-4 juli. Vi reserverar oss för att läget kan ha förändrats sedan dess. Vänligen kontakta våra rådgivare för dagsfräsch rapport. Texter: Boel Trulsson



Hitta direkt i Fältrapporten

Norrboten-Västerbotten

Marie Björs, Umeå.....4

Jämtland

Lisa Conrad, Östersund.....5

HS Konsult

Henrik Bergman, Bollnäs.....6

Richard Eriksson, Strängnäs.....7

Marlene Lindenthal, Stora Skedvi.....9

Östergötland

Ylva Johansson, Vreta.....11

Gotland

Frida Thomsson, Roma.....12

Västra

Elisabeth Thisner, Skara.....14

Kalmar Kronoberg Blekinge

Elin Almén, Bräkne-Hoby.....15

Halland

Sofie Pålsson, Falkenberg.....16

Skåne

Olof Pålsson, Borgeby.....17

Mats Håkansson, Hörby.....18

Vi finns i hela Sverige

Hitta fler rådgivare och alla våra tjänster på vår webb



www.hushallningsallskapet.se





Marie Björs Växtodling
marie.bjors@hushallningssallskapet.se
073-803 87 20



UMEÅ

Halmbristen känns mer akut då man brukar köpa mycket halm från södra Sverige där torkan kommer att orsaka halmbrist. Det känns oroligt.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Det regnar just nu och sedan midsommar har det regnat en del. I vissa områden har det regnat så mycket att man ser skador på grund av syrebrist hos grödan, speciellt på de områden där dräneringssystemen behöver ses över. Flera områden var påverkade av för lite nederbörd före regnet kom och en del återhämtade sig medan vissa områden fick för lite regn och har nu torra fläckar i sina vallar.

Eftersom det varit torrt och varmt har man sett en hel del bladlöss i spannmålen, dock är det bara någon enstaka som bekämpat bladlössen. Det har inte varit några större svampangrepp i området.

| Syrebrist i spannmålsfält, Norrbotten. Foto: Marie Björs

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Det fanns en del lager från 2022. Förstaskörden var något lägre än 2022, man räknar med 10 till 20 procent lägre och man ser inte grovfodersituationen som katastrof, utan man tror att man har så att man klarar sig. Dock funderar vissa på att slå sina trädor för att öka mängden grovfoder.

Halmbristen känns mer akut då man brukar köpa mycket halm från södra Sverige där torkan kommer att orsaka halmbrist. Det känns oroligt. De spannmålsfält som finns här verkar inte heller producera mycket halm då stråna är mycket korta.



Torkpåverkat korn, Norrbotten vecka 25.
Foto: Marie Björs





Lisa Conrad Växtodling

lisa.e.conrad@hushallningssallskapet.se

072-517 22 88

ÖSTERSUND

Förstaskörden blev lägre än normalt, men hög TS-halt och god kvalitet kan kompensera.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Det har varit väldigt varmt och väldigt torrt sedan några dagar in i juni, men i slutet av förra veckan kom det nederbörd i varierande mängder, från 20 mm till upp emot 100 mm.

Det är ett lusår i år, med mycket havrebladlöss i vårkornet. Man har även sett lite bladfläcksjuka i kornet och det kan öka nu efter regnet och när det blir varmare i slutet av denna vecka.

Vårkornet har bestockat sig bra i de tidigare sådda fälten som såddes då markfukten fortfarande var god. I de fält där sådden dröjde har kornet inte etablerat sig lika bra. Även om det varit torrt är känslan att man inte är lika hårt drabbade av torkan som man är i andra delar av landet. Dock syns det lite gula toppar i spannmålen.

Generellt sett är det god markfukt i området. Spannmålen som såddes tidigt har börjat gå i ax, detta på ett väldigt kort strå vilket är en effekt av torkstress. Detta kommer mest troligt att resultera i liten mängd halm. Halmskörden ser ut att bli låg även söderut och det kommer mest troligt att bli en bristvara.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Det fanns bra lager från 2022 då grovfoderskörden var 20 till 30 procent högre än normalskörden. Förstaskörden i år blev lägre än normalt, men hög TS-halt och god kvalitet kan kompensera. Regnet som kom, kommer att gynna andraskörden och det ska bli spännande att hur de stora regnmängderna påverkar.



Till vänster: Havrebladlus och sädesbladlus på vårkorn, 28 juni 2023. Till höger: Sköldfläcksjuka på vårkorn, 28 juni 2023.

Foto: Lisa Conrad



Henrik Bergman Växtodling
henrik.bergman@hushallningssallskapet.se
073-039 14 16



På grund av torkan är det betesbrist i området och man har fått stödutfodra med lager från förra året.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Nu har det äntligen kommit regn, dock i varierande mängder, från 15 till 125 mm. Tidigare var det enormt torrt, det var värre än 2018. Spannmålen är starkt påverkade och torkstressade. Vårvete som är 15 till 20 cm hög har gått i ax. Dock varierar graden av påverkan efter jordart, det finns en del vattenhållande jordar där det inte ser fullt så illa ut. Den kommande spannmålsskörden är det stora bekymret i området. I vårsåden är det dessutom dålig och ojämn uppkomst i det som såddes under senare halvan av maj då det varit mycket torrt och varmt sen dess.

Det har varit en hel del bladlöss i spannmålen och många har bekämpat. När det gäller ogräsbekämpning har det varit en del funderingar, eftersom ogräsbekämpningen skulle kunna påverka den torkstressade grödan negativt. Det har varit en del rapsbaggar i vårraps och vårrybs och en del har bekämpat.

| Torkskadat svagt vårvete, Hälsingland 2023. Foto: Henrik Bergman

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Förstaskörden i de konventionellt odlade vallarna gav i genomsnitt 70 procent av normalskörden medan de ekologiskt odlade gav mellan 50 och 70 procent, dock finns rapporter om så låga skördar som 25 procent i en del ekovallar.

På grund av torkan är det betesbrist i området och man har fått stödutfodra med lager från förra året. Tack vare regnet hoppas man på god återväxt och en hög andraskörd och även att betena ska producera.



Torkstressat vårvete, Hälsingland 2023.
Foto: Henrik Bergman





Richard Eriksson Växtodling
richard.eriksson@hushallningssallskapet.se
072-402 12 35



Läget är bekymmersamt för djurbönderna i området och man hoppas på bättre andra- och tredjaskördar.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Höstsåden ser relativt bra ut medan vårsåden lider av torkan, men det har kommit en del nederbörd de senaste dagarna. På grund av det torra och varma vädret har det inte varit några större svampangrepp, spannmålen ser friska ut och man har endast behandlat lite i vårsåden. Däremot har det varit en hel del insektsangrepp och en del behandlingar har gjorts mot detta.

Vårspannmålen som såddes i april ser hyfsad ut och kommer det bara lite mer regn kan skörden bli ganska bra. Den vårsåd som såddes senare är mycket hårdare drabbad av torkan eftersom den inte hann utveckla rötter och det finns fält där det blivit total missväxt.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Förstaskörden gav mellan 50 och 80 procent av normalskörd. Då man fick en normalskörd eller något därunder 2022 fanns det inte mycket i lager utan många hade tomt inför förstaskörden. Läget är bekymmersamt för djurbönderna i området och man hoppas på bättre andra- och tredjaskördar. Trots det dåliga grovfoderläget upplevs det inte vara panik. En del lantbrukare har valt att skörda en del av sin höstsåd som helsäd för att säkra grovfodertillgången och förmodligen kommer även en del av vårspannmålen att skördas som helsäd, framförallt på fält med ojämn uppkomst där torkan gjorde att utsädet grodde vid olika tidpunkter. På så sätt slipper man grönskott när man tröskar.

Åkerböna vänster 25 mm bevattning,
höger 0 mm. Foto: Henrik Nätterlund





Marlene Lindenthal Växtodling
marlene.lindenthal@hushallningssallskapet.se
072-092 16 28



○ STORA SKEDVI



Det känns ändå lite hoppfullt nu när det regnat och betena återhämtar sig.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Det är varierande i fält. Vårsåden ser allmänt tråkig ut, den är kort, gles och har redan gått i ax. På de kapillära älvjordarna ser det bättre ut, men det är inte bra. Uppkomsten var överlag bra men vårsåden har inte bestockat sig. De som kunde behålla fukten i jorden vid sådd har något bättre bestånd.

Det har gjorts väldigt få växtskyddsinsatser i området på grund av torkan. Dock har det varit mycket bladlusangrepp.

Den höstsådda spannmålen varierar, det finns en del som ser bra ut, den är torkstressad. Det var mycket höstsäd som utvintrade på grund av växlande väderlek med is och stående vatten. Den långa och kalla våren gjorde att grödan inte kom igång. Dock finns det enstaka bra fält. Man förväntar att det blir brist på halm i området. Det mesta av höstoljeväxterna utvintrade.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– På grund av en varierad och i vissa fall dålig grovfoderskörd 2022 finns det inga lager av grovfoder. Förstaskörden räddades delvis i några områden av ett stråk med regn i mitten av maj och varierar mellan 30 och 90 procent av normalskörd. Om man jämför med torkåret 2018 fick man då en bra förstaskörd, vilket inte är fallet i år.

En del lantbrukare kommer att slå helsäd av höst-säd till grovfoder denna vecka. Regnet som kommit nu kan orsaka grönskott i vårsåden och då kan man välja att slå även denna till grovfoder för att slippa problem med grönskott vid tröskningen.

Vallarna är gröna, men det har ännu inte skett någon tillväxt efter förstaskörden. Det känns ändå lite hoppfullt nu när det regnat och betena återhämtar sig.

Torkskadat Juliusvete, Uppsala.
Foto: Johan Gottfridsson





Ylva Johansson Växtodling
ylva.johansson@hushallningssallskapet.se
070-829 08 56



En del har valt att skörda sin höstspannmål som helsäd och sedan så korn eller havre som ska skördas som helsäd i oktober för att på så sätt öka mängden grovfoder

Hur ser det ut i fält just nu?

– Det syns att grödorna tagit stryk av av torkan, både det höst- och vårsådda. Även mossjordarna är utsatta för torka på en del platser. De 15 till 20 mm regn som kom i slutet av juni gav lite fukt i ytan och har förhoppningsvis fått de insådder som inte grott än att gro. Däremot behöver grödorna betydligt större mängder regn för att det ska göra någon ordentlig nytta.

Höstgrödorna ser bättre ut än de vårsådda, men skördarna kommer förmodligen bli lägre än genomsnittet. Ojämn uppkomst av vårgrödor i samband med grovfoderbrist gör att flera lantbrukare funderar på att ta vårspannmålen som helsäd.

Det har inte varit mycket svampangrepp i området och det är inte mycket som bekämpats mot svamp. Däremot har man sett stora angrepp av ärtbladlus och havrebladlus, detta är något som ökar både på grund av sen sådd och av värme.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Förstaskörden gav mellan 30 och 80 procent av normalskörd och många kunder är oroade för foderbrist. Kylan i april-maj gjorde att flera vallar fick frysskador och detta i kombination med den efterkommande torkan påverkade skörden negativt. En del har valt att skörda sin höstspannmål som helsäd och sedan så korn eller havre som ska skördas som helsäd i oktober för att på så sätt öka mängden grovfoder.

De flesta lantbrukarna verkar ha lärt sig en del efter 2018 och är bättre förberedda och har en del lösningar till hands. Det är för tidigt att säga något men risken för grovfoderbrist i vinter är stor, dessutom har priset på grovfoder och halm gått upp.

Många insådder har sett tråkiga ut på grund av torkan, men regnet förra veckan gör förhoppningsvis att de tar sig.



Frida Thomsson Växtodling
frida.thomsson@hushallningssallskapet.se
072-076 23 96



Det kom två frostnätter i juni som påverkat färskpotatis, jordgubbar och vårraps negativt

Hur ser det ut i fält just nu?

– Läget är väldigt torrt både i det höstsådda och vårsådda och det har bara kommit några lokala skurar på några millimeter över ön sedan vårsådden. Uppskattningsvis kommer det att bli halvskörd på spannmålen och troligtvis även på höstrapsen. Svamptrycket har varit väldigt lågt, däremot har det varit angrepp av bladlöss och på vissa fält fritfluga. En del av det vårsådda har bekämpats mot bladlöss.

Vi hade några frostnätter i maj då mycket av höstrapsen frös. Sen kom det även två frostnätter i juni som påverkat färskpotatis, jordgubbar och vårraps negativt. En del vårraps såddes om på grund av detta.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Lagret av grovfoder var lågt redan innan första skörden och den gav mellan 30 och 100 procent av normalskörden. Skördemängden varierar väldigt mycket efter jordart och plats. På grund av torkan är det även dålig tillväxt på betena. På lerjordarna som är mer vattenhållande har en del startat med andraskörden, på norra och södra Gotland där det är grundare och lättare jordar har det varit dålig återväxt och det är vanligt att man putsar ner vallarna och istället hoppas på en tredjaskörd. En del lantbrukare har valt att skörda delar av sin spannmål som helsädsensilage för att kompensera för den dåliga vallskörden, vilket i sin tur kan leda till halmbrist i år.

| Frostsadad färskpotatis, Gotland. Foto: Frida Thomsson







Elisabeth Thisner Växtodling
elisabeth.thisner@hushallningssallskapet.se
070-101 08 37



Andraskörden borde varit igång för en vecka sedan, men i många fall finns det inte mycket att slå, utan man hoppas på en bra tredjaskörd istället.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Höstvetet ser hyfsat ut, och det verkar ha återhämtat sig, dock kan man se att tidiga sorter verkar brådmogna. I nordöstra Skaraborg kommer det nog bli mycket grönskott i den tunna vårsåden efter regnen. Höstrapsen ser bättre ut än vad man förväntat sig, det är färre skidor, men det kan bli större frön som kompenserar.

I vårsåden kan man förvänta sig skördar på 50 till 70 procent av normalskörden i områdets norra delar, medan man i de södra kan förvänta sig något bättre. De sent sådda fälten fick det tufft i början på grund av värmen.

Det har varit en del angrepp av havrebladlus i havre, där man varit över bekämpningströskeln, men det har även varit en hel del gränsfall för om man ska bekämpa eller inte. Efter den nederbörd som kommit, ser man att svampangreppen är på gång. Cirka hälften av lantbrukarna har svampbekämpat i områdets södra delar, med en låg dos. I de norra delarna har man inte svampbekämpat i samma omfattning. Vi kommer att få se vem som gjorde rätt, men det ser ut som om svampbekämpningen varken gjorde från eller till så här sent. Det förekommer även en del stressfläckar i spannmålen på grund av vatten- och kvävebrist. Jag tror på en tidig skörd, men inte någon rekordskörd.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– En del lantbrukare hade grovfoderlager och i en del fall har man sålt av sitt lager för att hjälpa dem med brist. Man slår mer helsäd i området än vad man brukar och en del lantbrukare har även köpt på rot för att slå till helsäd, i desperation. En dyr lösning, men ändå billigare än att köpa ensilage till vintern.

Förstaskörden gav 50 till 100 procent av normalskörd, beroende på nederbörds mängder. Även om grödan var tät, blev det ingen ordentlig längd på den eftersom grödan tog stryk av kylan i våras. Andraskörden borde varit igång för en vecka sedan, men i många fall finns det inte mycket att slå utan man hoppas på en bra tredjaskörd istället. Man förväntar sig halmbrist, dels eftersom många tagit helsäd, dels på grund av kortare strån.



Gles vallåterväxt. Foto: Elisabeth Thisner



Elin Almén Växtodling
elin.almen@hushallningssallskapet.se
070-296 84 17



○ BRÄKNE-HOBY

I potatis (främst stärkelse i området) och majs har man problem med ogräs, då de jordverkande herbicider som använts inte fått tillräcklig effekt på grund av torkan

Hur ser det ut i fält just nu?

– Det har varit väldigt torrt i området, men det har kommit varierande mängder nederbörd sedan veckan innan midsommar och det är mer på gång. Grödorna är klart påverkade av bristen på nederbörd. Det är ännu i nuläget svårt att säga hur stort skördebortfallet väntas bli. Vårspannmålen är mycket dåligt bestockad, men skjuter nya grönskott som leder till ojämn mognad och därmed problem vid skörden. Befaras halv skörd på många håll i vårkornet. Torkan väntas också orsaka halmbrist då halmstråna är kortare än normalt. Fler har tagit grönfoder av sin spannmål än ett normalår.

Det har varit ovanligt mycket bladlöss i vårspannmålen och även i en del höstspannmål. När det gäller svampbekämpning har många tänkt som 2018, att de inte behandlar, dock ser det ut som om de som har behandlat, bör vinna på sin behandling med tanke på nederbörden som kommit senaste veckorna. I potatis (främst stärkelse i området) och majs har man problem med ogräs, då de jordverkande herbicider som använts inte fått tillräcklig effekt på grund av torkan. Många majsfält har en ojämn uppkomst på grund av torka och kalla jordar men det finns många majsfält som ser riktigt bra ut också.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Förstaskörden gav 50 till 70 procent av normalskörden i Blekinge och man hoppas på en andra skörd, vilket man inte brukar ta i området på grund av torka. Många hade lager från skörden 2022, men torkan har gjort att man behövt stödutfodra på betena tidigare än normalt.

Majsen ser hyfsad ut, trots att ogräsen påverkar. Förmodligen kommer den att "explodera" nu efter regnet. Man ser även att både beten och vallar har grönskat efter regnet.



Till vänster: Havrebladlöss vårspannmål, Blekinge.
Till höger: Sädesbladlöss höstvete, Blekinge.
Foton: Elin Almén



Sofie Pålsson Växtodling

sofie.palsson@hushallningssallskapet.se

0700-25 14 24



Vi kunde i vårvintras se mycket angrepp i höstvetete där flugorna övervintrat, så stora angrepp på vårspannmål var förväntat.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Vi ser en hel del skador från torkan under början av sommaren, men nu har det börjat regna. En del av vårspannmålen har tagit stor skada av torkan. På de lättare jordarna har även höstspannmålen tagit skada och i värsta fall är grödan helt nerbränd. Dock finns det fält som ser fina ut i de områdena med tyngre jordar.

Svamptrycket har varit lågt, en del lantbrukare har valt att inte alls svampbekämpa trots att det varit en del av planen och en del har halverat sin svampbekämpning. Det har varit betydande angrepp av bladlöss i vårspannmålen. I vårvetet har man sett stora angrepp av kornfluga och denna skadegörare har man även sett i höstvetete. Skador har setts även om man bekämpat mot kornflugan. Vi kunde i vårvintras se mycket angrepp i höstvetete där flugorna övervintrat, så stora angrepp på vårspannmål var förväntat. Potatisen ser bra ut, eftersom den varit första prioritet vid bevattning.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Där man fick en bättre grovfoderskördd 2022 hade man en del lager, medan man i södra Halland inte hade lägre eller inga grovfoderlager alls. Förstaskörden gav 50 till 80 procent av normalskörden. För att kompensera för den dåliga förstaskörden har många valt att skörda spannmålen som helsäd. Man har varit snabba att agera och varit ”på tårna” för att hitta andra lösningar när det gäller grovfodertillgången. På en del av fälten där man skördat helsäd har man sått majs eller ny spannmål för användning som grovfoder. Tack vare regnet i förra veckan ser helsäden bra ut.

Det har inte blivit någon andraskörd alls, utan man hoppas på en bra tredjaskörd. Det är även en del insådder som gått ut på grund av torkan, framförallt på de lättare jordarna. För att ersätta dessa har man i en del fall sått nya insådder i den spannmål som såtts senare, för helsäd. I området har man även slagit mycket skyddszoner och trädor, även detta för att kompensera för den dåliga förstaskörden. De halländska lantbrukarna hoppas på mer regn.



Angrepp av Kornfluga, Halland 2023. Vårveten får två axnivåer vid angrepp av kornflugan - angripna ax går inte ur holk. Foto: Sofie Pålsson



Olof Pålsson Växtodling
olof.palsson@hushallningssallskapet.se
010-476 22 90



○ BORGEBY

Det höstsådda i området ser hyfsat ut i områdena med vattenhållande jordar.

Hur ser det ut i fält just nu?

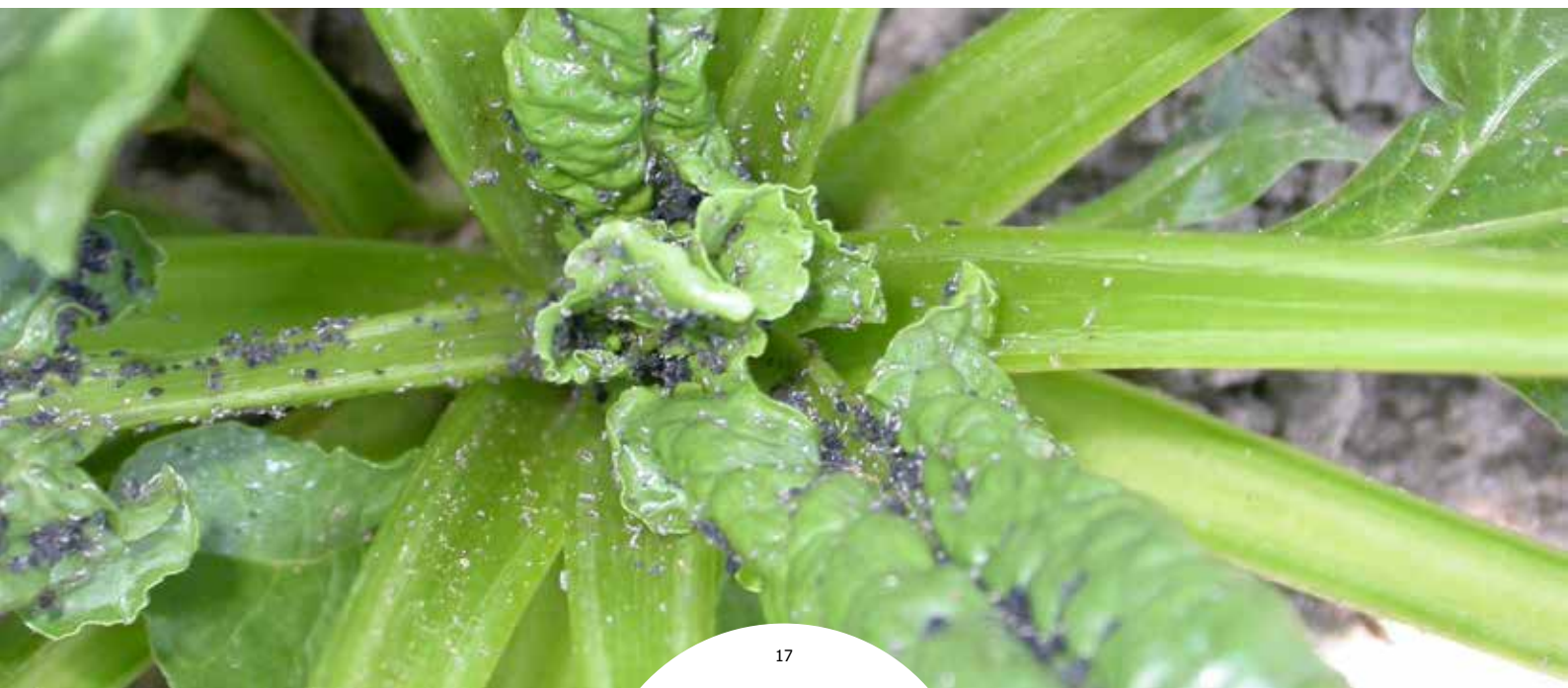
– Just nu är det stora angrepp av bladlöss i sockerbetorna, man bevakar och bekämpar vid behov. Det höstsådda i området ser hyfsat ut i områdena med vattenhållande jordar. Det vårsådda ser sämre ut på grund av torkan, där tror man på ett tapp på cirka 20 procent av normalskörden. Beräkningar gjorda i fält har lett till estimerade skördar mellan fyra och sex ton, beroende på jordart.

Sockerbetorna ser bra ut och de kan återhämta sig om det kommer mer regn. Många drog ner på svampbekämpningen på grund av torkan och även om det kommer nederbörd nu ser man ingen fara i eventuella angrepp eftersom man närmar sig avmognad i spannmålen. I potatisen kämpar man på med bevattning och har fokus på bladmögelangrepp.

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Jag har inga djurbönder bland mina kunder, men generellt i området är det begränsad tillgång till grovfoder. Man behöver mycket vatten för att kompensera för den dåliga förstaskörden. Det är definitivt en oro bland djurbönderna, även om oron dämpats den senaste veckan tack vare nederbörd och svalare väder. Dock är det fortfarande ett allvarligt läge. Det bör även bli brist på halm i år, eftersom torkan gett kortare strån i spannmålen.

! Bladlöss i sockerbetor. Foto: Hushållningssällskapet





Mats Håkansson Växtodling
mats.hakansson@hushallningssallskapet.se
010-476 22 83



Vallarna har börjat grönska nu efter regnet som kommit, men de behöver mycket mer nederbörd.

Hur ser det ut i fält just nu?

– Det har kommit väldigt varierande nederbördsmängder den senaste veckan, mellan 10 och 50 mm. Dock har både höstspannmål och vårspannmål skadats av torkan och kommer att ge reducerad skörd.

Svamptrycket har varit väldigt lågt, däremot har det varit stora angrepp av bladlöss och andra insekter. De flesta lantbrukarna i området har bekämpat bladlöss i vårkorn och sockerbeter. I sockerbeterna har det varit problematiskt med ogräsbekämpningen eftersom en av de vanligaste herbiciderna, Goltix, är av typen jordherbicid som fungerar dåligt när det är torrt. Det har gjort att man nu börjar se en del mållor i sockerbetsfälten. Majsen ser fin ut, den gillade den varma starten.



Över: Svinmålla i sockerbeter.
Under: Torkskadat vete. Foton: Hushållningssällskapet

Hur ser det ut med grovfodertillgången i ditt område?

– Förstaskörden varierade mellan 30 och 80 procent av normalskörd, det har alltså varit väldigt varierande. På lätta jordar i kalla områden blev skörden väldigt dålig. De som tog en tidig förstaskörd har tagit andraskörd i form av att man "städade av" framförallt lusern och rajgräs som gått i ax.

Vallarna har börjat grönska nu efter regnet som kommit, men de behöver mycket mer nederbörd. Grovfodertillgången varierar efter var i området man befinner sig.





Hushållnings
sällskapet